

N:o 26.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1901, kl. 1 e. m.

*Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl.
Maj:t angående formatet på offentliga komitéers tryckta
utlåtanden.*

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 179, hvilken blifvit remitterad till samma kammares första tillfälliga utskott, föreslår herr *J. Byström*,

»att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes föreskrifva, att hvad som kommer att tryckas af de utlåtanden, betänkanden och förslag, som afgifvas af de af Kongl. Maj:t eller på grund af Kongl. Maj:ts bemyndigande tillsatta komitéerna, må få ett för alla sådana tryckalster lika format, derest ej innehållet i något fall tvingar till afvikelse derifrån».

Till stöd för detta sitt förslag anför motionären följande:

»Allt mer och mer har regeringen de senare åren börjat anlita biträde af komitéer för att utreda viktigare frågor, som på ett eller annat sätt förts fram på dagordningen. I somliga fall har Riksdagen sjelf anvisat denna väg för mera betydelsefulla ärendens behandling.

De utredningar och betänkanden, som dessa af Kongl. Maj:t eller på grund af Kongl. Maj:ts bemyndigande tillsatta komitéer afgifvit, hafva i många fall varit sakrika och belysande, äfven om en del af de förslag, som sålunda framstälts, ej ledt till något omedelbart praktiskt resultat. De flesta ut-

låtanden hafva också, åtminstone de senare åren, blifvit tryckta; och numera torde alla dessa komitéers redogörelser och lagförslag blifva till trycket befordrade.

Hvar och en, som intresserar sig för de frågor, som sålunda blifvit utredda och i tryck tillgängliga, önskar naturligtvis skaffa sig dem och ordna dem så, att han kan lämpligen få reda på hvad han i dessa tryckta volymer åstundar taga kännedom om. Detta skulle vara lättare, än nu är fallet, om de åsyftade tryckalstren hade, så vidt möjligt vore, samma format. Nu äro de stundom så olika, att en del af dem ej kan ordnas in i en vanlig bokhylla för riksdagstryck.

Det vore säkerligen till fromma för alla enskilda samlare af dessa kongl. komitéers tryckalster såväl som till gagn för de offentliga biblioteken, om detta tryck hade ett gemensamt format. Man behöfver blott kasta en flyktig blick i de fack eller hyllor, der de olika komitébetänkanden, som nu finnas, äro ställda i Riksdagens bibliotek eller i riksgäldskontoret, för att öfvertygas om att något bör göras i här åsyftade riktning.

Då vidare priset för trycket ej blefve högre, om betänkandena finge samma format, utan snarare tvärt om, så synes mig skäl föreligga för Riksdagen att hos vederbörande göra framställning i ärendet.

Men hvilket format böra då dessa tryckta komitébetänkanden hafva?

Detta kan i somliga fall bero på betänkandets innehåll. Ibland kan ett så stort format som det, i hvilket den officiella statistiken utgifves, behöfvas. Tabeller, kartor och dylikt kunna göra detta nödvändigt, och då har det naturligtvis sitt berättigande, äfven om det icke är något lätt handterligt format. Men då ett större format begagnas, bör det i alla händelser vara af samma storlek.

Det lämpligaste formatet för det ifrågavarande trycket synes mig vara det, som begagnas för Riksdagens förhandlingar, det må vara sjelfva protokollet eller dess bihang. Det lämpar sig att stå på samma hylla, och så borde det vara med de kongl. komitéernas trycksaker.

Betänkandena skulle visserligen kunna hafva ett mindre format än Riksdagens protokoll, men om så skulle af vederbörande anses lämpligt, böra de likväl hafva samma format, derest, som sagdt, ej innehållet tvingar till afvikelse från en gifven regel.»

Det förslag, som sålunda framstälts af motionären, kan visserligen synas vara af mindre vigt. I många fall kan emellertid det format, som en skrift erhållit, hafva sin stora betydelse för innehållets bringande till allmänhetens kännedom. Får den ett olämpligt format, så inträffar lätt, att den blir förlagd eller insättes å bokhyllan tillsammans med andra böcker af samma format och långt skild från den kategori af arbeten, till hvilken den genom sitt innehåll hör. Och då kan följden lätt blifva den, att arbetet i fråga bortglömmes eller också icke återfinnes, när man vill läsa det.

Det är tydligt, att hvad som sålunda gäller om arbeten af beslägtadt innehåll i allmänhet äfven och kanske i synnerhet gäller om riksdagstrycket. Men såsom motionären framhåller och såsom nogsam är känt för Riksdagens ledamöter, råder med afseende på offentliga komitéers tryckta utlåtanden ej sällan det förhållandet rum, att de icke kunna ordnas in i en vanlig bokhylla för riksdagstryck. Att så är fallet, är egnadt att framkalla en viss förundran. Riksdagen har nemligen redan förut skrivit till Konungen angående samma sak. Riksdagens skrifvelse n:o 29 af den 24 april 1867 är af följande lydelse:

»Sedan den hittills brukliga indelningen af det s. k. Bihang till Riksståndens protokoll till följd af de förändrade förhållanden, den nya riksdagsordningen medfört, befunnits icke vidare vara lämplig, har Riksdagen, i enlighet med derom väckt förslag, beslutat en förändrad indelning af nämnda riksdagshandlingar, som hädanefter komma att benämnas 'Bihang till Riksdagens protokoll', hvars andra afdelning skall innehålla, bland annat, de sedan nästföregående riksdag afgifna komitébetänkanden i ärenden, som kunna tillhöra Riksdagens pröfning.

Med anledning häraf och emedan Riksdagen anser det vara synnerligen lämpligt, att dylika betänkanden blifva tryckta i samma format som förberörda Bihang, anhåller Riksdagen i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder förordna, att samtliga betänkanden, som till Eders Kongl. Maj:t afgifvas af komitéer, hvilka handlagt frågor, som böra blifva föremål för Riksdagens pröfning, hädanefter skola tryckas i samma format som Bihang till Riksdagens protokoll.»

Angående ärendets vidare behandling upplyser justitieombudsmannens år 1868 afgifna embetsberättelse, att Riksdagens nyssnämnda skrifvelse föredrogs inför Kongl. Maj:t den 10 maj 1867, »hvarvid Kongl. Maj:t, med gillande af Riksdagens anhållan, att komitébetänkanden i frågor, som böra blifva föremål för Riksdagens pröfning, må tryckas i samma format som Bihang till Riksdagens protokoll, förordnade, att innehållet af den underdåniga

skrifvelsen skulle meddelas samtliga statsdepartement till behörigt iakttagande för alla de fall, der icke särskilda förhållanden möjligen funnes böra till undantag från den allmänna bestämmelsen föranleda».

Att, oaktadt nyssnämnda skrifvelse och Kongl. Maj:ts i anledning deraf gjorda meddelande till statsdepartementen, komitébetänkandena ej sällan och äfven der sådant uppenbarligen ej varit nödvändigt utgifvas i annat format än det sålunda föreskrifna (ja, ibland i format, som ej ens öfverensstämmer med något af de för riksdagstrycket använda), torde hafva sin förklaring deri, att beslutet af år 1867 under tidens lopp råkat i glömska.

Utskottet föreställer sig emellertid, att den erinran, som här blifvit gjord om nämnda skrifvelse samt om Kongl. Maj:ts beslut, skall vara tillräcklig för vinnande af motionärens önskemål, och att sålunda någon ny skrifvelse till Kongl. Maj:t icke för närvarande må anses erforderlig. Vid sådant förhållande och under uttalande af den förhoppning, att vederbörande statsdepartement hädanefter och intill dess annorlunda kan varda i vederbörlig ordning fastställt ställa sig Kongl. Maj:ts beslut af den 10 maj 1867 till efterrättelse, hemställer utskottet,

att ifrågavarande motion icke för närvarande må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 april 1901.

På utskottets vägnar:

EMIL HAMMARLUND.